

«Громада – більший чоловік, ніж пан»,

Лариса МАРЧУК
(Львівщина)

гласить народне прислів'я. У цьому переконалися мешканці сіл Руда, Прибужани та селища Добротвір, що в Кам'янка-Бузькому районі, створивши територіальні громади

44

Того дня, коли я завітала в село Руда, йшов мокрий сніг, налипаючи на одяг. Гурт людей на автобусній зупинці приязно запросив мене під накриття в затишний бокс.

– Цю зупинку ми самі зробили, – чи то хвалиться, чи то констатує факт привітна жіночка й продовжує: – А все почалося зі створення місцевої територіальної громади.

Слово за словом – знайомимоса: «Ярослава Костунь, мешканка Руди». Розповідає: все, що відбувається в селі, їй не байдуже.

– Іще зовсім недавно отак у зупинці стояли односельці й нарікали: і те не добре, і там щось погане побачили. Й так безнадійно змалюють картину, що настрої геть псується. З тим і розійдуться по хатах, – далі ділиться роздумами пані Слава. – Якось у село приїхали чергові орендарі. Виплачуючи мізерну орендну плату, почали підсовувати старим людям для підпису незаповнені договори оренди на їхні паї. А ті, хоч як прикро, навіть не поцікавилися цінами, не порівняли, не проаналізували свої вигоди. Усе відбувалось, як у кошмарному сні: мовляв, виходу немає, слід погоджуватися на те, що є.

Тож жінку обурили така безвихідь і покірність односельчан. Спало на думку, що слід змінювати цю ситуацію та, як власникам землі, диктувати свої умови. Треба створювати територіальну громаду села. Саме таке право гарантує Конституція України. Про яке, на превеликий жаль, мало хто знає, бо не цікавиться цим.

Вона проштудіювала Основний Закон держави. А там чорним по білому у статті 140 визначено, що **місцеве самоврядування є правом територіальної громади** – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – **самостійно вирішувати** питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Вирубвання лісу гуртом зупинили

Треба було докласти чимало зусиль, щоб люди повірили у свої можливості. Процесу утворення територіальної громади села Руда дещо своєрідно «посприяла» Прибужанівська сільська рада, до складу якої входять мешканці сіл Руда, Руда-Сілецька, Гайок, Прибужани. Місцеві депутати, котрі замість того, щоб захищати інтереси селян, концентрували увагу на не завжди реальних програмах, припускалися в роботі багатьох прикрих помилок. Тож територіальна громада з перших днів своєї діяльності насамперед зажадала звіту сільської ради. Представники комітету стали постійно відвідувати сесії, цікавитись, куди йдуть гроші з місцевого бюджету. Зрештою «відшукалися» кошти, отримані від оренди невитребуваних паїв. Їх повернули в бюджет сільської ради. Поетапно здійснили переоцінку землі та встановили адекватну вартість оренди паїв.

Селян давно турбувало незаконне вирубування лісу, який свого часу належав місцевому колгоспові, адже садили його самі мешканці. Встановили, що за погодженням голови сільради колишні колгоспні ліси передали в комунальну власність конкретному підприємству, працівники котрого все довкола вирубали, залишилися тільки тріски та сміття. Громада почала

Основний Закон держави дає можливість територіальним громадам села, селища, міста **безпосередньо** або через **утворені ними** органи місцевого самоврядування управляти майном, що є в комунальній власності; встановлювати місцеві податки і збори відповідно до закону; забезпечувати проведення місцевих референдумів та реалізацію їх результатів; утворювати, реорганізовувати та ліквідовувати комунальні підприємства, організації і установи, а також здійснювати контроль за їх діяльністю. Громади також вирішують інші питання місцевого значення, віднесені законом до їхньої компетенції.

З огляду на гарантії Конституції виникла пропозиція створити територіальну громаду села Руда. Розпочали з формування комітету громадських представників територіальної громади. До його складу ввійшли односельці та інші особи, які добровільно й на безоплатній основі виявили бажання працювати на благо громади, жертвувати на суспільні потреби свій час, розум і працю. Їх обрали на загальних зборах більшістю голосів. Очолив комітет голова територіальної громади села Руда Іван Олексійович Байор.

розслідування із залученням тележурналістів, юристів. У важкій боротьбі люди зупинили незаконне знищення лісу. Після цього стосунки з підприємством розірвали в масштабах району й за клопотанням людей прийняли рішення про повернення цих лісів у власність територіальних громад краю.

Селян украї непокоїв аварійний стан дренажних систем, які в попередні роки періодично ремонтували та очищали. Вода із села стікала

аж до насосної станції й викачувалася в річку Західний Буг. Нині в центрі села Руда утворилося смердюче болото.

– Ми порушили це питання на районному рівні, пішли на прийом до депутата Верховної Ради. Зрештою нас почули й підтримали: виділили з екологічних коштів 50 тисяч гривень на відновлення стічних каналів та очищення стічних вод. Усі гроші використано в повному обсязі, – розповідає Ярослава Костунь. – До речі, цей приклад мав продовження. Прибужанівська сільська рада скористалася нашою ідеєю, роздобула їй собі 100 тисяч гривень екологічних коштів для потреб сіл Прибужани та Руда-Сілецька. Відрадно й те, що в Прибужанах також почала діяти територіальна громада.

Земля не Калитчина, а народна

Сплив уже рік відтоді, як активно запрацювала територіальна громада села Руда. Йі удалось розв'язати низку проблем місцевого значення. Територіальна громада – юридична особа публічного права. Тож згідно із законом, як власник земель, на яких проживають її члени, контролює, кому й за які кошти земля здається в оренду, як від цього наповнюється бюджет сільради, на що витрачаються гроші.

Сьогодні територіальні громади сіл Руда та Прибужани вважають першочерговим завданням захищати свої землі від екологічної катастрофи, яка загрожує довкіллю. Річ у тім, що рішенням сесії Львівської облради на землях громади передбачений видобуток сланцевого газу. А селяни прийняли спільне рішення про заборону його розвідки та видобування. Підписалися під документом й члени новоствореної територіальної громади селища Добровтір. Відбулися загальні збори, завдяки Інтернету всі присутні подивилися фільми про технологію видобутку сланцевого газу, одержали документальні свідчення про катастрофічні наслідки такої діяльності, адже вода в річках та водоймах не буде придатною для використання. Жахливо, але тільки на території Львівщини заплановано поставити 200 тисяч свердловин із вежами, що призведе до цілковитого знищення земель сільськогосподарського призначення.

Коли голова селищної ради заодно з територіальною громадою

Ініціативу громади підтримав голова селищної ради Добровтіра **Роман Ніколаєв**.

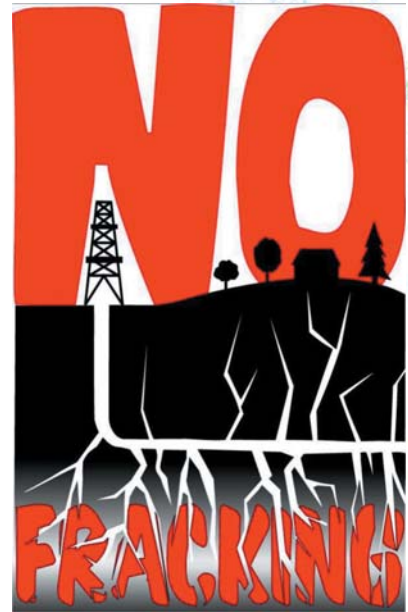
– Якщо територіальна громада активно працюватиме й діятиме за Конституцією та в рамках Закону «Про місцеве самоврядування в Україні», то для мене це велика поміч. Бо один у полі не воїн. Я маю чимало проблем, які самотужки не завжди можу розв'язати. Ось для прикладу своєрідний «камінь спотикання»: Добровтірська ТЕС орендує в громади чималі площі землі, а податок до бюджету селищної ради не платить. Сподіваюся, члени територіальної громади Добровтіра допоможуть мені вирішити це питання.

Мешканка Добровтіра **Марія Жуковська** активно працює в комітеті громадських представників, у складі якого 31 особа. Вивчають досвід й інших територіальних громад, які діють в Україні. Пані Марія вважає, що залучити людей до активного життя, замислитися над тим, що можна змінити та як зробити своє село чи селище квітучим, – справа, яка вартує того, щоб піти на безкорисливу жертву: віддати свій особистий час для громадського добра.

– У суспільстві, де відбувається процес переоцінки цінностей на користь матеріального, а не духовного, людям важко повірити, що можна для когось щось зробити просто так, не очікуючи фінансової компенсації, – продовжує розмову Марія Жуковська. – А я цим живу. Мені приємно бачити, скажімо, як радіють діти, коли ми, вивчивши їхні листи-побажання на адресу святого Миколая, за зібрані кошти наших членів громади придбали подарунки,

– Територіальна громада селища Добровтір, землі якої і так розташовані в зоні екологічного ризику (тут понад 50 років працює Добровтірська ТЕС), із тривогою прийняли рішення депутатів облради, – сказала член територіальної громади Ганна Сологуб. – Адже довкола селища – мальовничі озера, ставки, розкішний Західний Буг, які є багатством і гордістю наших краян і всього цього ми не хочемо втратити. Ми зібрали необхідну кількість підписів, провели віче жителів селища й одностайно сказали: «Ні! – видобутку сланцевого газу на території Добровтіра».

реалізувавши дитячі мрії. Також усією громадою врятували понад 100 лелек, які торішнього березня ледь не загинули від голоду й холоду на наших водоймах. «Чим живете ви?! – запитую добровтірців. – Підніміться з диванів, не лише проголосуйте за краще життя, а й самі спробуйте виявити ініціативу, залучити до цієї справи сусіда, приятеля! Зробіть так, щоб біля вас ставало добре іншим! Адже критикувати ми вміємо, а треба прагнути виправити те, що хтось не так зробив. Тож позбудьтеся агресії, необґрунтованих претензій! За бажання завжди можна знайти вихід із будь-якої непростої ситуації».

На думку Марії Жуковської, найбільша проблема в роботі територіальної громади полягає в тому, що дехто з очільників органів місцевого самоврядування вбачає в її діяльності зазіхання на владу. Але законодавчо влада належить громаді й громада має право контролю над владними структурами, тож і вимагає звітів про діяльність будь-якого голови. І це є нормою, записаною в Конституції України.

– Я знаходжу спільну мову з нашою територіальною громадою. Бо насильно людей ошчасливити не можна, – вважає голова селищної ради Добровтіра Роман Ніколаєв. – Коли ініціатива виходить від членів територіальної громади, тоді ми маємо перспективу поступу громадянського суспільства, а відтак і держави в цілому.

Краще не скажеш.

